

Leerjobs als complementaire kwalificerende leerweg

Advies over het besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de leerjobs

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Advies op vraag van Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw op 2 mei 2023

Uitgebracht door de Raad Levenslang en Levensbreed Leren op 6 juni 2023 met 16 stemmen voor en 1 onthouding

Vorbereiding: Werkgroep Tweedekansleerwegen op 12 mei 2023 en 24 mei 2023, onder voorzitterschap van Sven Brouwers.

Inbreng van de Raad Secundair Onderwijs op 11 mei 2023

Dossierbeheerder: Marie-Anne Michielsens

1 Situering¹

Op 28 april 2023 keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp van besluit tot regeling van de leerjobs² principieel goed. De Vlor ontving op 2 mei 2023 een vraag om advies hierover van Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw.

De leerjobs zijn een experiment: een bijkomende beroepskwalificerende leerweg, gericht op jongeren. Jaarlijks schrijven ongeveer 5.000 jongeren zich bij VDAB in als ongekwalificeerde werkzoekende: dat gebrek aan kwalificatie heeft een enorme impact op de start van een loopbaan. Van deze 5000 ongekwalificeerd instromende jongeren gaan er ongeveer 1.500 relatief snel en stabiel aan het werk, maar voornamelijk in laaggekwalificeerde jobs.

VDAB organiseert samen met onderwijsinstellingen al onderwijskwalificerende en beroepskwalificerende trajecten (OKOT en BKOT) maar stelt vast dat ongekwalificeerde jonge werkzoekenden hier niet of nauwelijks instappen. Een leertraject via een schoolse opleiding blijkt niet echt aantrekkelijk te zijn voor jongeren die net ongekwalificeerd de schoolbanken verlaten hebben.³

Daarom ontwikkelt VDAB de leerjob: een andere manier van leren die naar een beroepskwalificatie leidt. Het is een bijkomende kwalificatieweg binnen het beleidsdomein werk die aan zoveel mogelijk van deze jongeren een voor hen passend traject moet bieden. VDAB wil hiermee ook een antwoord bieden op de mismatch tussen ongekwalificeerde jongeren en jobs waarvoor een kwalificatie nodig is, met de nadruk op de knelpuntberoepen.

Via een EVC-assessment kunnen de deelnemende jongeren op het einde van dit traject een (of meerdere) beroepskwalificaties verwerven. Als ze daarnaast ook aanvullende algemene vorming volgen in het volwassenenonderwijs, kunnen ze hun beroepskwalificatie(s), die ze via een leerjob behaald hebben, omzetten naar een onderwijskwalificatie.

2 Blijf de finaliteit van een onderwijskwalificatie benadrukken

De Vlor vindt het positief dat er voor niet-leerplichtige ongekwalificeerde jongeren een bijkomende kwalificatieweg wordt ontwikkeld: een kwalificatie biedt immers meer kansen op de arbeidsmarkt. Wel blijven we de **finaliteit van een onderwijskwalificatie** benadrukken: pas als alle andere opties uitgeput zijn, kan een leerjob een waardevol alternatief zijn. We dringen daarom aan dat er binnen het experiment maximaal ingezet wordt op operationele samenwerking met bestaande trajecten in het onderwijs.

De Vlor ziet leerjobs complementair aan de bestaande opleidingsvormen zoals duaal leren en andere kwalificerende trajecten binnen het volwassenenonderwijs. Het uitgangspunt is steeds om

¹ De situering van de leerjobs is gebaseerd op de algemene toelichting in de [Bisnota aan de Vlaamse Regering](#), 28 april 2023

² [Besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de leerjobs](#), 28 april 2023

³ Deze analyse is voor ons onvolledig. In het volwassenenonderwijs zijn er ook opleidingen die jongeren via een contract op de werkplek opleiden.

voor elke individuele jonge ongekwalificeerde werkzoekende te onderzoeken welk traject naar werk en opleiding het meest geschikt is. Bovendien vinden we het belangrijk om jongeren vanuit een leerjob ook toe te leiden en te begeleiden naar een traject om een onderwijskwalificatie te behalen.

De Vlor vraagt om de **onderwijsactoren bij de verdere uitrol en evaluatie van het experiment te betrekken**: zo kunnen onderwijs en werk elkaar versterken, in het voordeel van de jongeren. Daarnaast vragen we een **goede monitoring**: wat zal de impact van de leerjobs zijn op duaal leren en op het onderwijs in het algemeen? Ook het effect van de verschillende incentives op de instroom in opleidingen willen we graag gemonitord zien.

Om van de leerjobs een succesvol experiment te maken, doen we enkele aanbevelingen.

3 Straffe communicatie versterkt de slaagkansen van het experiment

3.1 Informeer de onderwijsactoren

Het is van belang dat centra voor volwassenenonderwijs goed geïnformeerd zijn over alle mogelijke kwalificerende trajecten binnen en buiten het onderwijs. Communiceer daarom duidelijk en transparant over de leerjobs naar alle onderwijsactoren.

3.2 Maak een leerjob aantrekkelijk

Het is belangrijk om deze doelgroep niet te verliezen en aanklampend te werken: elke jongere moet voldoende kansen krijgen om een kwalificerend traject af te leggen. Een leerjob is een van de mogelijke trajecten.

Het moet voor de jongeren duidelijk zijn wat de voordelen zijn van een leerjob: waarom zouden zij hiervoor kiezen? Zorg dat een communicatiecampagne zeker het langetermijnvoordeel benadrukt: een **duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt**. Zowel de intrinsieke als de extrinsieke motivatie van de jongeren zijn van belang om van een leerjob een succesvol traject te maken. Vanuit dat perspectief van een duurzame en langdurige participatie aan de arbeidsmarkt vragen we ook om zeker aandacht te besteden aan de brede geletterdheidsvaardigheden bij jongeren die in een leerjob stappen.

3.2.1 Intrinsieke motivatie

De doelgroep van het experiment leerjobs zijn jongeren die ongekwalificeerd op de arbeidsmarkt komen en die geen zin meer hebben in een klassieke schoolse opleiding. Het is daarom een grote uitdaging om hun blikveld te verruimen en hen de mogelijkheden op lange termijn te tonen: een of meerdere beroepskwalificaties verhogen de kans op duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. De Vlor benadrukt dat deze intrinsieke motivatie voldoende aandacht moet krijgen, zowel in communicatiecampagnes als bij de warme begeleiding en ondersteuning van de individuele jongeren.

3.2.2 Extrinsieke motivatie

Voorzie een financiële stimulans die jongeren voldoende motiveert om aan dit experiment deel te nemen.

Een leerjobber ontvangt maandelijks een vergoeding van 34,50% van het GGMMI⁴ (artikel 21), wat op dit moment neerkomt op maximum 670 euro. Dat stemt overeen met de hoogste leervergoeding in het stelsel leren en werken en het duaal leren in het secundair (volwassenen)onderwijs. Deze vergoeding mag de leerjobber cumuleren met een uitkering.

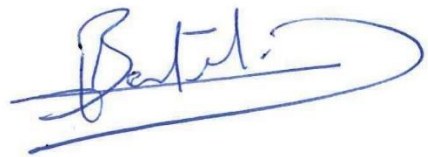
In eerdere plannen was opgenomen dat de vergoeding aangevuld zou worden met een premie van VDAB van 45,5% van het GGMMI om jongeren een voldoende financiële stimulans te geven om in een kwalificerend traject te stappen. De Vlaamse regering heeft deze premie geschrapt uit het ontwerpbesluit.

De Vlor stelt zich daarom vragen bij de financiële aantrekkelijkheid van een leerjob: waarom zouden jongeren kiezen voor een leerjob, als zij als ongekwalificeerden in een gewone job misschien meer kunnen verdienen? Niet elke leerjobber zal recht hebben op een uitkering: een leerjob is dus niet voor elke jongere uit deze doelgroep financieel even interessant. Is het behalen van een of meerdere beroepskwalificaties een voldoende stimulans om in een leerjob te stappen? De Vlor twijfelt hier sterk aan: om deze doelgroep van niet-gekwalificeerde jongeren te bereiken, zal je ook een financiële meerwaarde moeten creëren.

Aangezien de Vlor benadrukt dat de uiteindelijke finaliteit van een kwalificerend traject best een onderwijskwalificatie is, moet binnen het experiment bekeken worden welke incentives bedacht kunnen worden om jongeren toch extra te stimuleren om voor een onderwijskwalificatie te gaan.

Ewoud De Sadeleer
secretaris Raad Levenslang Levensbreed Leren

Kurt Berteloot
voorzitter Raad Levenslang Levensbreed Leren

⁴ gewaarborgd gemiddeld minimummaandinkomen